

Ympäristötieto kiertoon ylisukupolvisesti

Raportti webinaarista 24.5.2021

Nina Tokola & Lea Lihavainen

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	1
2	ESITYKSET JA KESKUSTELUT.....	3
3	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	11
4	KIITOKSET	12

LISÄTIETOA

OHJELMA

1 JOHDANTO

Ympäristötieto kiertoon ylisukupolisesti -webinaarissa 24.toukokuuta 2021 keskusteltiin hyväksi havaituista tavoista lieventää nuorten ilmastoahdistusta. Tässä **Opintokeskus Siviksen** ja **Itä-Suomen yliopiston ALL-YOUTH-tutkijaryhmän** valtakunnallisessa, verkossa välitetyssä webinaarissa puheenvuoron saivat myös neljä **Tieto kiertoon** -ryhmää. Ryhmissä oli pohdittu erilaisia tapoja kohdata ilmastokriisi, jaettu tietoa ja kokemuksia erilaisista tavoista ratkaista ilmastokriisi sekä kokeiltu ilmastoystävällisiä elämäntapaa tai harrastuksiin liittyviä tapoja. Nuorten ilmastoahdistusta käsittelevään tietouteen ja tutkimuksiin johdatteli ALL-YOUTH tutkijaryhmän **tutkija Nina Tokola**. Luonto-Liiton **toiminnanjohtaja Riku Eskelinen** ja opetus- ja kulttuuriministeriön nuoris- ja liikuntapolitiikan **johtaja Henni Axelin** osallistuivat keskusteluun välittämällä omat keskeiset ajatuksensa nuorten ilmastohuolen kohtaamisesta sekä kommentoimalla Tieto kiertoon -ryhmien välittämiä kokemuksia. Seminaariin osallistunut **ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen** toi omassa puheenvuorossaan esille ilmastohuolen ajankohtaisuuden ja kaikkien toimijoiden yhteistyön merkityksen. Ympäristöministeriön kiertotalous-työryhmän puheenjohtaja, **työelämäprofessori Reijo Karhisen** puheenvuoro liittyi kiertotalouden tilaan ja kehittämistarpeisiin nyky-Suomessa sekä aiheeseen liittyviin tutkimustuloksiin. Webinaarissa kuultiin myös Pohjois-Karjalan **maakuntajohtaja Markus Hirvosen** tervehdys ja Opintokeskus Siviksen **toiminnanjohtaja Marita Salon** tervetulosanat. Marita Salo osallistui myös webinaarin keskustelutuokioihin. Webinaari valmisteltiin Opintokeskus Siviksen Itä-Suomen aluetoiminnasta vastaavan työntekijän, **asiantuntija Lea Lihavaisen** ja ALL-YOUTH osatutkimushankkeen johtajan, **professori Irmeli Mustalahden** ja **tutkija Nina Tokolan** yhteistyönä.

Nuorten hätä ja huoli ilmastosta kasvaa. Ahdistusta syventää kokemus riittämättömydestä, kun omat mahdollisuudet vaikuttaa ovat rajalliset, eikä hätähuuto tunnu tavoittavan asioista nuorten puolesta päättäviä. Webinaarin tavoitteena oli kohdata nuorten huoli ylisukupolisesti ja keventää huolitaakkaa, sillä nuorten ilmastoahdistukseen on mahdollista vastata eri ikäisten ja monialaisten toimijoiden yhteistyöllä. Webinaarissa keskityttiin erityisesti ilmastokasvatuksen kehittämisen kannalta keskeisiin toimintamalleihin ja monialaisen ja -tieteisen yhteistoiminnan (koulu, nuorisotyö, vapaa sivistystyö, tutkijat, yritykset ja järjestöt) hyötyihin ja mahdollisuuksiin. Tilaisuus toi myös esille ajasamme tarpeellisen, sukupolvia yhdistävän uudistavan oppimisen merkityksen. Opintokeskus Sivis tutkii ja tuottaa parhaillaan tapoja, joilla kansalaisjärjestöille ominainen tapa yhdistää oppiminen käytäntöön edistäisi entistä paremmin kestävänsivistyksen tavoitteita. ALL-YOUTH -tutkimushankkeessa yhteiskehitetyn Tieto kiertoon -toiminnan

tavoitteena on vahvistaa nuorten ympäristökansalaisuutta sekä tukea heidän työelämäpolkujaan yhdessä eri ikäisten ja erilaisten toimijoiden kesken.

2 ESITYKSET JA KESKUSTELUT

Pohjois-Karjalan **maakuntajohtaja Markus Hirvonen** toi tervetulosanoissaan esille webinaarin tärkeyden Pohjois-Karjalan maakunnan näkökulmasta. Maakunta on ilmastoasioissa edelläkävijä ja ympäröivä luonto sekä energialähteet ovat keskeisiä elinkeinojen ehtoja. Ilmastotyötä silti vielä riittää ja ilmastoviisaus, ilmastokestävyys, luonnon monimuotoisuus ja ekologisuus ovat maakuntaohjelman tavoitteita ja näin esimerkiksi Euroopan kehitysrahaston varojen kanavoinnissa Pohjois-Karjalan hyväksi. Maakunta haluaa olla osa ilmastokriisin ratkaisua. Linkki maakunnan ilmastostrategiaan:

Opintokeskus Siviksen **toiminnanjohtaja Marita Salo** avasi valtakunnallisen, verkossa välitetyn webinaarin kertomalla Siviksen tehtävästä järjestöjen oppilaitoksena, jonka tavoitteena on edistää aktiivista kansalaisuutta. Siviksessä tehdään säännöllisesti muun muassa osaamistarvekyselyjä. Marita Salo nosti kaksi järjestöjen osaamistarvetta esityksensä keskiöön: tulevaisuuden ennakointiosaamisen ja kestävä kehityksen. Kestävä kehityksen osaaminen on järjestön toimialasta riippumatta juuri nyt haluttua. On myös tärkeää pohtia, millaisen oppimisen kautta kestävä kehitys voi toteutua. Esimerkiksi vertaisryhmissä oppiminen mahdollistaa syvemmän, arvokeskusteluja sisältävän ja reflektiivisen oppimisen. Tällöin voidaan pohtia myös muutoksen kohtaamista, tunteita ja sitä mikä on hyvää elämää tai minkälaisia uudet elämäntavat voivat olla.

Itä-Suomen yliopiston **tutkija Nina Tokola** pohjusti tilaisuuden keskusteluja tuomalla näkökulmia tuoreista tutkimuksista ja kertomalla Tieto kierto -toiminnan lähtökohdista. Nuoret haluavat laajalti vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin ja ovat huolissaan ilmastonmuutoksesta. Samalla aikuisten tehtävä on luoda mahdollisuuksia nuorten taitojen ja ympäristökansalaisuuden kehittymiselle. Ympäristöhuolen tason ja vaikuttamishalun välillä on tutkitusti todettu yhteys. Käytännön toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli aiheet koetaan itselle merkityksellisiksi ja vaikuttamiseen annetaan mahdollisuus.

Ilmastoahdistuksella viitataan ymmärrettävään reaktioon maailman ekosysteemien tilaan ja ympäristömuutoksia koskevaan tietoon. Ilmastoahdistusta voidaan helpottaa mahdollisuuksilla käsitellä tunteita ja toimia arjessa ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Kuunteleminen, myötätuntoinen kohtaaminen, merkityksellisyyden ja toivon korostaminen sekä osallistavat toimintamahdollisuudet ovat tunnistettuja työkaluja nuoren ilmastotunteiden käsittelyssä.

ALL-YOUTH-tutkimushankkeessa yhteiskehittelyn kuluessa osa nuorista osallistujista on seikkaperäisesti tuonut esiin, miten tärkeää on ollut tulla kuulluksi ja vakavasti otetuksi. Tavoitteena on ollut ohjata nuoret alusta saakka kiinteäksi osaksi tutkimusprosessia sen suunnitteluvaiheesta aineiston keräämiseen, analyysiin ja tulosten esittämiseen. Tähänastinen kokemuksemme kanssatutkimuksesta on, että yhteisluotu tieto ei näyttäydy pelkkänä 'aineistona', vaan kyse on samalla myös osallistujien toimijuuksien tukemisesta. Tällaisen tutkimussuuntauksen hyöty koostuu monimuotoisista tiedollisista, toiminnallisista ja emotionaalisista prosesseista.

Tutkimuksessa tuodaan esille kuinka merkityksellistä on, että edellinen sukupolvi kierrättää tietoaan samalla tukien nuoren luontosuhteen muodostumista. Esimerkiksi tuoreena metsänomistajana nuoren metsänomistajan toimijuus ja vastuunkantokyky voivat olla rajallisia. Nuoret näkevät myös oman tietonsa siirtymisen tärkeänä toimijuutensa ja arvojensa toteuttamisen näkökulmasta.

Tieto kiertoon on kanssatutkijan nuoren keksimä nimi toiminnalle, jolla nuoren tarpeisiin vastaavaa tietoa jaetaan ylisukupolisesti tai vaikkapa vertaisryhmissä. Tiedon kierrättämisellä pyritään mahdollisen ilmastohuolen lieventämiseen ja ympäristökansalaisuuden tukemiseen. Opas Tieto kiertoon -toimintaan löytyy täältä: http://www.allyouthstn.fi/wp-content/uploads/2019/11/Tieto_kiertoonA4web.pdf

Tieto kiertoon voi rakentua mentorointisuhteelle tai vertaisoppimiselle ja kaiken ytimessä on oman osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Suhteessa voi myös pohjustaa omaa opinto- tai urapolkua ja oppia vaikkapa kiertotalouden uusista työnkuvista. Tieto kiertoon -toimintaan osallistuminen tunnustetaan ja osaaminen tunnustetaan digitaalisen osaamismerkkinä, jota voi opinnoissaan tai urallaan hyödyntää.

Tieto kiertoon -osaamismerkki

Tieto kierto-mallin yhteiskehitys aloitettiin ja sitä pilotoitiin ALL-YOUTH-tutkimushankkeessa sen kumppanien, kuten Suomen Punaisen Ristin, Siviksen, 4H:n ja Suomen Metsäkeskuksen sekä nuorten kanssa vuosien 2018 ja 2019 aikana, jonka jälkeen Opintokeskus Sivis on yhtenä kumppaneista ollut jalkauttamassa toimintaa valtakunnallisesti laajalla jäsenjärjestöjensä kentällä sekä muun kansalaistoiminnan ja vapaan sivistystyön toimijoiden keskuudessa.

Tieto kiertoon -toimintaa tehdään edelleen tunnetuksi erilaisten toimijaryhmien kanssa ja uusia yhteistyökumppaneita kannustetaan tiedon kierrättäjiksi omien lähtökohtien ja tavoitteidensa mukaisesti. Yritykset voivat Tieto kiertoon -toimintamallilla etsiä uusia kestäväen kehityksen toimintatapoja, työntekijöitä tai yritykseen jatkajaa näin toteuttaen omia kestävyystavoitteitaan. Yrittäjiä motivoidaan auttamaan nuoria hakeutumaan kestäväen kehityksen toimialoille.

Tieto kiertoon -ryhmän ohjaaja **Ilmeini Lasarov** kertoi oman ryhmänsä perustamisesta ja ryhmän tavoitteista. Ideana oli jakaa tietoa paikallisten raaka-aineiden ja luomuraaka-aineiden hyödyntämisestä sekä myös käytännössä kokeilla kuinka näistä laaditaan aterioita. Ilmastoystävällinen ruoka -teemasta ryhmän tavoite laajeni hyvinvointiteeman pohtimiseksi laajemminkin. Mindfulness-hetki Tieto kierto - toiminnan osana osoittautui oleelliseksi ja merkittäväksi tavaksi kohdata ilmastohuoli. Ryhmä suosittelee voimallisesti yhdessä Ilmeinin terveisten kanssa muitakin vastaavia ryhmiä ottamaan mielen hyvinvointiharjoituksen osaksi toimintaa. Tieto kiertoon -malli koettiin kevyeksi ja helposti sovellettavaksi. Ilmeini painotti, ettei ahdistusta pitäisi hävetä, vaan se tulisi nähdä voimavarana ja liikkeelle panevana, toimintaan ohjaavaksi voimaksi. On myös hyvä kuunnella ahdistuksen tunteen viestiä meille. Ahdistuksen kertomusta seuratessa se purkautuu ja pelko muuttuu voimavaraksi ja päämäärätietoisuudeksi.

Kehittämis ehdotuksena ryhmä esitti Tieto kierto-ryhmien yhteistyötä ja myös toiminnan kansainvälistä ulottuvuutta verkostoituen. Maailmalla muutoksetekijät ovat järjestöissä ja vastakkainasettelun voimalle tarvitaan vaihtoehtoja. Esimerkiksi nuorisoliitto Allianssi kattojärjestönä sopisi kansainväliseen yhteistyöhön.

Lopuksi ryhmä haastoi kaikki nuorten kanssa työskentelevät jakamaan ympäristötietoaan ja osoittamaan näin vastuullisuuttaan.

Tieto kierto -ryhmän toimija Laila Nieminen kertoi ryhmästä, jossa hän on ollut aktiivisesti mukana. Ryhmään kuuluu eri-ikäisiä naisia erilaisista kulttuuritaustoista, ja heidän

motiivinaan on kohdata ympäristöhuoli sekä jakaa tietoja ja taitoja ilmastokriisiin. Vahvasti koettu yhteinen ajatus on ollut, että tieto kannattaa jakaa sillä pantatusta tiedosta ei ole kenellekään hyötyä. Jokainen ryhmäläinen on tapaamisissa alustanut itselle tutusta aiheesta toisille. Ryhmän teemoja olivat muun muassa ydinjätteet, biotalous, muotoilu, ilmastopakolaisuus, menneisyys-tulevaisuus akseli, arjen ilmastoteot, kaivostointiminta, luomu-maatalous, jäätiköt ja eri maiden kulttuurit ja ympäristötietoisuus. Ryhmä kokosi myös kattavan ilmastosanaston ja kävi opintokäynneillä Huoneistohotelli Lietussa ja Kasvitieteellisessä puutarha Botaniassa. Laila painotti, että jos kaikki ja kaikkialla pitäisivät lähiympäristöstään huolta, ei ongelmia olisi. Lailan motto onkin: ei luonto tarvitse ihmistä elääkseen, mutta ihminen tarvitsee luontoa elääkseen! Marsiin muutto ei ole vaihtoehto. Tieto kierto -toiminnan käytänteisiin liittyvä kehitysideoina Laila esitti ryhmässä opitusta kootun kollaasin, jonka voisi jakaa esim. YouTubessa laajemmalle joukolle.

Ortodoksisten nuorten liiton **toiminnanjohtaja Maria Kauppila** kertoi liiton toteuttamista nuorten Ilmastohuominen -ajatushautomoista (Think tank -ryhmät). Keväällä 2021 toteutetussa ryhmässä on eri puolilta Suomea mukana olleiden nuorten lisäksi ollut osallistujina myös aikuisia. Yksi näiden ryhmien viesti on, että kaikki nuoret eivät kaipaa terapiaa vaan toimintaa. Nuorten mukaan aikuisetkin on herätettävä huoleen. Marian mukaan uskonnolliset arvot ja perinteet voivat auttaa ilmastohuolen käsittelyssä. Esimerkiksi minimalismi, askeesi ja itsensä vapauttaminen materiaalisesta oravanpyörästä voivat mahdollistaa tilaa yhteisöllisesti koetuille asioille, kuten hyvyden, ystävyden, kauneuden ja toivon lisääntymiselle. Tällaista toimintaa voidaan luonnehtia myös "ilolla luopumiseksi", ja tällainen elämäntyyli voi yhdistää nuoria ja aikuisia. Yhteiskunnallisena tavoitteena, ja myös Marian sisäisenä toiveena on, että arvokeskustelun painopiste siirtyisi henkiseen runsauteen ja materiaaliseen niukkuuteen.

Tieto kierto -ryhmänä toimineen Ilmastomuutos kirjallisuudessa lukupiirin ohjaaja **Eija Pääkkö** kertoi esityksessään kaunokirjallisuuden mahdollisuuksista käsitellä ja kohdata ilmastohuolta. Ilmastohuoli- ja ilmastokriisiteemaisia kirjoja on viime vuosina ilmestynyt runsaasti. Teosten valinta on hyvä tehdä monipuolisesti ryhmän ajatuksia ja toiveita kuunnellen. Valittavana on paperi-, äänikirjoja ja podcast-sarjoja. Eijan näkemys on, että tapaamiset kannattaa pitää mieluummin kasvokkain kuin etänä. Ohjaaja keskustuttaa lukupiiriläisiä ja hänen tulee olla perehtynyt käsiteltävään teokseen. Lukupiirissä oli keskusteltu muun muassa seuraavista näkökulmista: Miten ilmastomuutos sijoittuu tarinoissa? Mikä aikajänne tarinoissa on? Mitä kaikkea ylisukupolvisuus voi olla? Mitä tapahtuu, kun ilmastomuutoksen kaltainen muutos on tapahtunut ja alkaa uusi normaali?

Webinaarissa esitellyt Tieto kiertoon -ryhmät olivat syntyneet Opintokeskus Siviksen Itä-Suomen aluetoimiston ja ryhmien taustaorganisaatioina toimineiden tahojen yhteistyönä. Tieto kiertoon -toiminta on avoin toimintamalli kaikille kansalaisjärjestöille, yrityksille ja toimintaryhmille, ja näiden yhteistyönä syntyneiden ryhmien tavoitteena oli koota tietoja ja kokemuksia, kuinka Tieto kiertoon -toimintaa voidaan soveltaa erilaisiksi toteutustavoiksi. Siviksen aloitteesta syntyi myös useita muita vastaavia ryhmiä.

Riku Eskelinen Luonto-Liitosta kommentoi edellisiä puhujia ja toi esiin tulevaisuuden toivon esillä pitämisen tarpeellisuuden ympäristöjärjestöjen nykyisyydessä. Ympäristöteemoja voidaan järjestöissä jo esittää positiivisen kautta, koska isommatkin toimijat ovat ottaneet vastuuta harteilleen, eikä ole enää välttämätöntä painottaa dystopioita ja herätellä ihmisiä. Luontojärjestöjen uusin haaste onkin tarjota houkuttelevan tulevaisuuden malli. Tieto kiertoon -toiminta on myös sellaista toimintaa, jota Luonto-Liitossakin halutaan kokeilla.

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuoriso- ja liikuntapolitiikan **johtaja Henni Axelin** kommentoi myös edellisiä puhujia ja toi esiin kuinka tärkeää asian esillä pitäminen on byrokratiassa ja nuorten tukeminen tapahtuu Suomen ja EU:n tasolla myös politiikkatyön kautta. Suomi on edelläkävijä nuorten osallistumisessa ilmastonmuutostyöhön ja kestävä kehityksen työhön. Nuorisotyö, joka tukee nuorten osaamista ja tekemistä ilmasto-toiminnassa, on korvaamatonta. Tätä tapahtuu jo nyt joka päivä. Oleellista on, että nuorisotyön piiriin jokainen nuori on tervetullut omana itsenään mukaan, myös eriävine mielipiteineen.

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen korosti puheessaan, kuinka ratkaisevaa nuorten aktiivisuus oli ilmasto- ja hiilineutraalisuus -tavoitteiden laatimisessa. Nuoria on myös kuultava laajasti, ettei vastuu kasaannu vain aktiivisille nuorille. Suunnittelu on tehtävä yhdessä, kuten esimerkiksi hiljattain ilmastolakia suunniteltaessa saamelais-ten kanssa ja Digiraatia hyödynnettäessä koululuokan kanssa. Myös Erätauko -keskustelut ovat oiva tapa saattaa eri-ikäisiä yhteen. Nuoret tarvitsevat ilmastoasian käsittelyä monin eri tavoin. Toiminta ilmaston hyväksi on oleellista huolen lieventämisessä. Ministeri kannustikin tutustumaan ja osallistumaan Ilmastonmuutosvoima.fi -hakuun. Taiteen ja musiikin avulla voi myös käsitellä tunteita ja joukkovoima voimaannuttaa monia. Esimerkkinä ministeri suositteli kuuntelemaan tuoreen taiteellisen joukkoponnistuksen; kappaleen "Yes we all need hope". Kappaleen linkki välitettiin osallistujille ja se on edelleen: <https://youtu.be/BVd64QWavSo>

Nuorten ja lasten aikaskaala ja kokemus siitä miten ratkaisujen tulisi tapahtua on paljon lyhyempi kuin aikuisten. Kärsimättömyys on ymmärrettävää ja ministeri onkin pyrkinyt selittämään esimerkiksi aikaa vievien, mutta tärkeiden poliittisten tiekarttojen laatimisen merkityksen hallituskausia yhdistäväksi poluksi ja asian tärkeyden ymmärtämisen varmistamiseksi. Nuorilla hän näkee olevan oleellisen kirittäjän roolin.

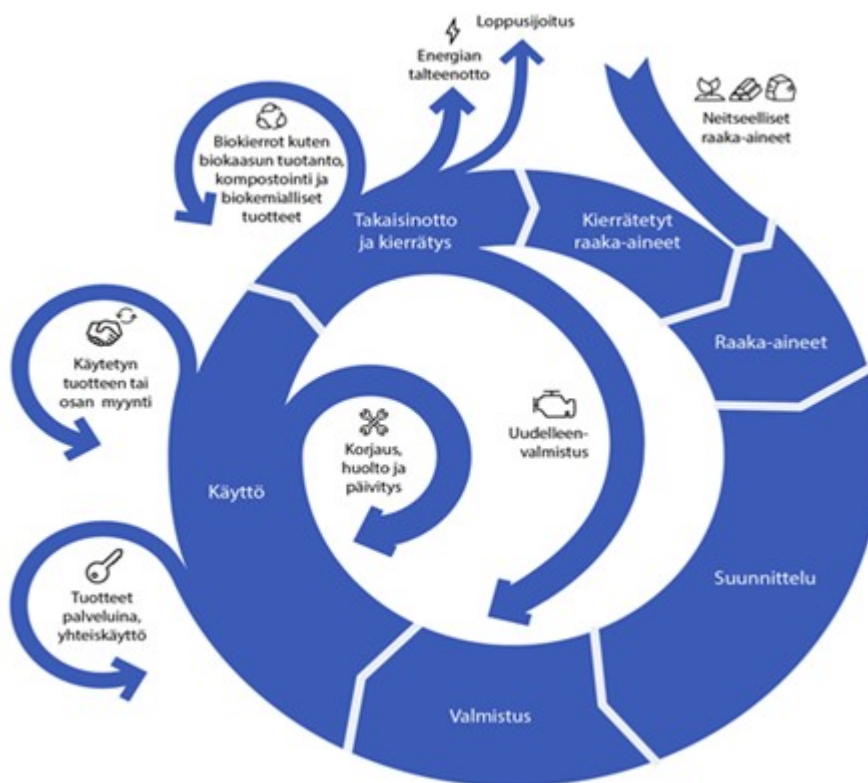
Ministerille esitettiin myös kysymys Opintokeskus Sivikseltä; Millaisia tunteita hän itse kokee ilmastokriisin edessä? Vastauksena Krista Mikkonen kertoi tuntevansa tunteita laadasta laitaan ja myös ahdistusta siitä, miksei saada aikaiseksi nopeammin toimia eikä päästä ilmastotoimissa nopeammin eteenpäin kansainvälisesti laajemman joukon kanssa. Toisaalta toivoa luo se, että Yhdysvallat on saatu taas ilmastopöytäkirjaan mukaan ja teknologisia sovelluksia tulee uusia. Oikeudenmukaisuuden toteutuminen on myös tärkeää; ketään ei saisi jättää yksin ilmastomuutoksen kanssa ja ilmastoystävälliset ratkaisut tulisi mahdollistaa kaikille, ei vain eliitille.

Opintokeskus Siviksen **Lea Lihavainen** toi esiin alkuperäis- ja vähemmistökuultuureiden luontoa kunnioittavan tiedon ja taidon merkityksen ajallemme. Ilmastomuutos on nykyisellään jo laajalti jaettu yhteiskunnallinen kysymys ja nyt on herätty etsimään ja luomaan kestävä elämäntavan malleja. Tieto kierto -toiminta on synnyttänyt myös ryhmiä, joissa vanhojen kulttuurien ja vähemmistöjen, kuten saamelaiden ja karjalaisten, iäkkäämmät henkilöt kohtaavat nuorempia luonto- ja kulttuurikysymysten merkeissä. Tavoitteena on laajentaa Tieto kierto -toiminnan kautta tällaista eri kulttuurien tietoja yhdistävää ja ylisukupolvista tiedon kierrättämistä. Lean mielestä vanhojen kulttuurien tieto suhteesta luontoon on uuden teknologian mukanaan tuomien ratkaisujen ohella yksi hyvä tapa löytää ratkaisuja ilmastokriisiin. Opintokeskuksen toiminta-ajatukseen jo vuosikymmeniä kuulunut opintokerho- ja vertaisopintoryhmätoiminta pohjautuu lähtökohtaisesti tiedon jakamiseen ja kierrättämiseen. Tämän toiminnan ja Tieto kierto -mallin soveltamisesta saatujen hyvien kokemusten yhdistäminen voi olla myös yksi tapa lisätä dialogia ja transformatiivista oppimista kestävä sivistyksen tavoitteiden suuntaisesti sekä ylisukupolvisesti mutta myös kulttuurien välisesti.

Työelämäprofessori, Kiertotalous-työryhmän puheenjohtaja **Reijo Karhinen** avasi näkökulmia kiertotalouteen suurena systeemisenä muutoksena yhteiskunnassamme. Suomen menestyvän talouden perustana nähdään hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä. Materiaalien kiertotalousaste tulee kaksinkertaistaa siihen mennessä. Karhinen kehui hallitusta ripeästi toiminnasta kiertotalouden edistämiseksi, mutta osoitti numeroin, ettei Suomi ole kiertotalouden edelläkävijä tekemisessä - vasta ajatusjohtajuutta löytyy alalla. Karhisen mukaan kiertotalous ymmärre-

tään Suomessa suppeasti – ei lineaaritalouden vaihtoehtona. Käsitteisiämme kiertotaloudesta tulisikin päivittää. Kiertotaloudessa kulutus nähdään omistajuuden sijaan tuote palveluna -liiketoimintamallina. Kestävyysvaje on ratkaistava ja talouden on kehityttävä myönteisesti, jotta pystytään vastaamaan hyvinvointivaltion lupauksiin. Kiertotalous nähdään elinehtona -ei vaihtoehtona.

Kuva 1 (Reijo Karhinen): Kiertotalous on läsnä läpi koko arvoketjun.

Karhinen myös kannustaa välttämään ahdistusta kiertotalouden haasteen edessä ja pikemminkin näkemään suuria mahdollisuuksia sen parissa osaajille. Osaaminen tulee kuitenkin varmistaa päivittämällä lineaaritaloudesta kiertotalouteen -ajattelu opetus-suunnitelmiin ja tutkintoperustoihin. Kiertotalous tulee ottaa korkeakoulujen ja ammattioppilaitosten strategisiksi painopistealueiksi ja kumppanuuksia lisätä. Myös vapaalla sivistystyöllä on tärkeä rooli valmistaa kansalaisia systeemissä muutoksessa. Karhisen mukaan Suomella on erinomaiset valmiudet osoittaa johtajuutta ja saavuttaa maailman johtavan kestävä talouden edelläkävijän rooli.

Kuva 2 (Reijo Karhinen): Siirtyminen kiertotalouteen edellyttää systeemistä, vuosikymmenten kestoista siirtymää läpi koko suomalaisen yhteiskunnan.

Uudistumisen on oltava yhteiskuntamme eri osissa nyt nopeampaa kuin koskaan

- Olemme massiivisten talous- ja ympäristöhaasteiden yhtäaikaisten ratkaisujen äärellä
- Kiertotalous ei ole vaihtoehto – se on elinehto
- Siirtymä kiertotalouteen edellyttää systeemistä, vuosikymmenten kestoista muutosta läpi koko suomalaisen yhteiskunnan

Opintokeskus Siviksen **asiantuntija Marion Fields** loi katsauksen Opintokeskus Siviksen laajaan jäsenjärjestökenttään. Järjestöillä on kasvava tarve kestävän kehityksen saamisesta kaikkea toimintaa läpileikkaavaksi. Yhtenä ratkaisuna kohti kestävämpää elämää Siviis tarjoaa ekososiaalista sivistystä. Opintokeskuksessa pohditaan yhdessä järjestöjen kanssa myös sitä, millainen koulutus lisää ymmärrystä sivistyksestä. Vastauksia haetaan käynnissä olevasta, Sitran rahoittamasta Kestävää sivistystä järjestöihin -hankkeesta. Mitkä tekijät vaikuttavat oppimiseen järjestökentällä? Voiko sivistys olla polku parempaan maailmaan? Miten tuleme yhteen ihmisinä tai kasvamme järjestökansalaisiksi? Tutkimuksen päätteeksi on tavoitteena tarjota visio siitä, kuinka järjestöt edistävät sivistystä ja kuinka ne osaamisellaan muuttavat maailmaa.

3 JOHTOPÄÄTÖKSET

Nuorten ilmastohuoli, myös ilmastoahdistus, oli erityisesti vuonna 2020 aiempaa näkyvämmän esillä mediassa, kansalaiskeskustelussa ja eri oppilaitosten viestinnässä.

Olemme yksilöinä ja yhteisöinä kohdanneet ilmastovaikuttamisen lakipisteen: entistä enemmän sijaa saa yhteinen näkemys siitä, että olemme kansallisesti ja kansainvälisesti uuden oppimisen äärellä.

Ilmastovaikuttaminen kampanjoihin, performansseihin, julkaisuineen ja uutisineen on luonut tilaa kokonaisvaltaisen muutoksen omaksumiselle. Tässä kansallisessa ja kansainvälisessä muutoksessa oppimisen merkitys korostuu. Samalla kun asemoimme arvojamme uuteen suuntaan, on meillä suunnaton tiedon tarve siitä, kuinka yksilöinä ja yhteisöinä voimme muuttaa arkeamme kestäväksi elämän arjeksi. Tarvitsemme tietoa ilmastomuutoksen vaikutuksista ja kiertotalouden mahdollisuuksista tulevaisuuden ammatteihin ja koulutukseen. Kasvatuksen ja aikuiskasvatuksen parissa toimivat tarvitsevat kipeästi materiaaleja ja toimintatapoja ilmastohuolen kohtaamiseen ja tiedon välittämiseen. Tarvitsemme myös ikaikaisten kulttuurien tietoa luonnon kanssa sovussa elämisen taidoista ja tarvitsemme tietoa uusimman teknologian tuomista mahdollisuuksista ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Tarvitsemme Tietoa Kierto-ajattelua ja ylisukupolvisen tiedon jalkauttamista. Juuri tähän tarpeeseen Tieto Kierto-malli antaa uudenlaisen mahdollisuuden.

Tieto kierto-toiminnan lähtökohtana on ollut nuorten ilmastoahdistuksen kohtaaminen ja ratkaisujen löytäminen sen käsittelyyn. Opintokeskus Siviksen toteuttamissa Tieto kierto-malliin ja toimintaan liittyvissä tilaisuuksissa – webinaareista ryhmäkoontumisiin – on korostunut selkeästi myös aikuisten ja keski-ikäisten tarve jakaa tuntojaan ja oppia lisää aiheesta. Ilmastohuoli näyttää enenevässä määrin yhdistävän nuoria ja jo varttuneita. Tieto kierto-toiminta sopii mainiosti myös ylisukupolvisiin kohtaamisiin. Toimenpiteenä ehdotetaan Tieto kierto-toimintamallin jalkauttamista valtakunnallisesti ja kansainvälisesti järjestöjen, koulujen ja yritysten keskuudessa sekä mallin tutkimuksellisen kehitystyön tukemista.

4 KIITOKSET

Vapaan sivistystyön oppilaitoksena ja laajan suomalaisen kansalaisjärjestökentän yhteistoimijana olemme Opintokeskus Siviksessä iloisia ja ylpeitä, että olemme saaneet olla osaltamme mukana STN:n tukeman, valtakunnalliseen vaikuttavuuteen pyrkivän hankkeen osatekijöitä ja paikallisesti iloitsemme hyvästä yhteistyöstä Itä-Suomen yliopiston ALL-YOUTH -toimijaryhmän kanssa. Tieto kierto-toimintamallin ideoinnissa ja kehitystyössä ovat olleet mukana lukuisat yksityishenkilöt, järjestöjen, julkisten organisaatioiden ja yritysten edustajat. Erityiskiitos Suomen Punaiselle Ristille, 4H:lle, Suomen metsäkeskukselle, Accenturelle, ENO-verkkokoululle ja Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle. Tutkimushankkeen mittainen tiedon yhteisluonnin prosessi ALL-YOUTH -kanssatutkijanuorten kanssa on luonut pohjaa ymmärrykselle nuorten tarpeista ja tulevaisuuskuvista. Kiitos sitoutuneesta yhteistyöstä.

LISÄTIETOA

Opintokeskus Siviis on vapaan sivistystyön oppilaitos ja sivistysjärjestö, joko kokoaa yhteen 76 ajassamme tarvittavaa muutosvoimaa, kestäväää elämää ja hyvinvointia edistävää kansalaisjärjestöä. www.ok-sivis.fi

Yhteydenotot: Lea Lihavainen lea.lihavainen@ok-sivis.fi +35840717 7018

ALL-YOUTH-tutkimushanke (2018–2023) tutkii nuorten mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan, nuorten osallisuuden kokemuksiin ja yhteiskunnalliseen luottamukseen vaikuttavia tekijöitä. Hankkeen keskiössä on ajatus, että nuorten luottamus yhteiskuntaan ja heidän halukkuutensa osallistua sen rakentamiseen ovat edellytys kestävään tulevaisuuden, kasvun ja hyvinvoinnin takaamiselle. Hanketta rahoittaa Strategisen Tutkimuksen Neuvosto (STN) päätöksellä nr 312689 ja alanr. 312692.

<http://www.allyouthstn.fi> <https://twitter.com/AllYouthKaikki>

<https://www.instagram.com/AllYouthSTN> <https://www.facebook.com/AllYouthSTN>

Yhteydenotot: Irmeli Mustalahti, Professori, Itä-Suomen Yliopisto
irmeli.mustalahti@uef.fi

TILAISUUDEN OHJELMA

Ympäristötieto kiertoon ylisukupolisesti

Webinaari ma 24.5. 2021 klo 15.00 – 17.30

15.00 Tervetuloa!

Toiminnanjohtaja Marita Salo, Opintokeskus Sivis

Maakuntajohtaja Markus Hirvonen, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

15.10 Yhteiskehittämisellä lievennystä nuorten ja aikuisten ilmastohuoleen

FT, tutkija Nina Tokola, ALL-YOUTH -tutkimushanke, Itä-Suomen yliopisto

15.30 Tieto kiertoon -ryhmien ajatuksia ja kokemuksia

Ilmeini Lasarov, Laila Nieminen, Maria Kauppila ja Eija Pääkkö.

15.50 Kommenttipuheenvuorot

Riku Eskelinen, toiminnanjohtaja, Luonto Liitto ry

Henni Axelin, johtaja, nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto, OKM

16.10 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkosen puheenvuoro

16.20 Keskustelua

16.35 Tauko

16.40 On aika uudistaa käsityksemme kiertotaloudesta

Työelämäprofessori, Kiertotalous-työryhmän puheenjohtaja Reijo Karhinen

17.00 Kestävän sivistyksen ydintä etsimässä järjestöissä

VTT, asiantuntija Marion Fields, Opintokeskus Sivis

17.10 Päätös- ja yhteenvetokeskustelu

Keskustelun fasilitoi professori Irmeli Mustalahti

ALL-YOUTH -osatutkimuksen johtaja, Itä-Suomen yliopisto